

ОСТАННІ НОВИНИ

- 03.04** ЧС-2026: результати та відеозаписи телепередачі в Україні
- 17.04** Мелітопольський цукор для наливів та десертів: у магазині денікатесів коштує дорого
- 17.04** Ед Шарп оголосив про паузу в кар'єрі: що змусило артиста до цього кроку
- 17.04** Як підняти черешні у червні: поради щодо погодних умов та сортів
- 17.04** Майже два роки рідні вилітали у двох на Тодорозькому напрямку загинув солдат зі Львівщини
- 17.04** росія знову вилетіла ЗСУ в ударі дронами по автобусу з дітьми з білоруської Генштабу в Україні
- 17.04** Ідеально для вечірніх присківок: салати з куркою, кунжутною та секретними інгредієнтами

Священник сховав реліквію в ящику з вугіллям, але експедиція знала, де її шукати: в Києві презентували факсиміле Турівського Євангелія XI століття

Ігор ОСИПЧУК, «ФАКТИ»

У Києві, в Національному музеї історії України, відбулася презентація факсимільного видання рукописного Турівського Євангелія, яке створено в Києві у часи княжого Русі, у XI столітті. Зараз цей неоціненний рукопис зберігається у Вільно, в Бібліотеці імені Врублевських Академії наук Литви. Керівниця проєкту «Повертаємо в Україну культурну спадщину», директорка видавництва Ганна Горобець розповіла, що до цього було видано факсиміле одинадцяти старовинних українських книг. Тож Турівське Євангеліє — дванадцяте. Оригінали цих пам'яток зберігаються за кордоном.

— Значно, що близько 90 відсотків української рукописної спадщини знаходиться, на жаль, в країні-агресорі, — зазначила Ганна Горобець. — Дев'ять відсотків — в Європі, децю є в США та лише близько одного відсотка — в Україні.

«Білоруські депутати звернулися в українське посольство: мовляв, як ми посміли видати факсиміле пам'ятки, яка, як вони вважають, належить їм країні»

Ганна Горобець (на фото у заголовку) стисло розповіла про всі дванадцять факсимільних видань старовинних книг, виданих на сьогоднішній день в рамках проєкту «Повертаємо в Україну культурну спадщину». Виважливо, одне з них — факсиміле Лавришівського Євангелія XII-XIV століть — викликало ледь не міжнародний скандал. Претензі надіслали від депутатів парламенту білоруської. Це сталося ще до повномасштабної війни.

— Коли ми видали факсиміле Лавришівського Євангелія, до нас звернулося посольство України в Мінську, — каже Ганна Горобець. — Українські дипломати пояснили нам, що в білоруській парламенті хотіли вимагати повернення. Президент Лукашенко заявив, що це надав би білоруським книжкам і що слід добути від польської сторони, щоб вона (Польща) вивідала оригінал Лавришівського Євангелія зберігався у Кракові, в Бібліотеці Чорториських. — Аві. Забрали у поляків оригінал не вдалося, і вони почали добуватися, щоб їм передали хоча б копію. Польська сторона відмовилася білоруській, а нам копію надала. Причому на безоплатній основі. І от коли ми видали факсиміле Лавришівського Євангелія, депутати парламенту білоруської звернулися в посольство України з офіційним запитом. Мовляв, як ми посміли видати факсиміле книги, яка, як вони вважають, належить їм країні. Наш посол зателефонував мені, слідує, чи можемо прийти в Мінськ і довести, що це українська писемна пам'ятка. Тож ми з науковцем Віктором Мусієнком (до речі, він з 2022 року служив у ЗСУ, звільнившись з військськими днями) поїхали в білорусь і провели презентацію факсимільного видання Лавришівського Євангелія, на яку прийшов міністр культури білоруської. Пан Віктор Мусієнко фактимами довів, що це рукописна книга створена в Україні. Зокрема, він казав, що там (в тексті церковнослов'янською мовою. — Авт.) десять тисяч помилок, які могли зробити тільки носії української мови. Тож ця книга переписували саме на території України.

Обкладинка оригіналу Лавришівського Євангелія (Фото з Вікіпедії)

«Збереглося лише десять аркушів Турівського Євангелія»

Перед початком презентації факсимільного видання Турівського Євангелія Ганна Горобець дала інтерв'ю «ФАКТАМ».

— На яких умовах литовська сторона надала вашому видавництву можливість працювати з оригіналом Турівського Євангелія? — ставлю питання пані Ганні.

— На умовах безоплатної співпраці: гроші вони з нас не взяли.

— Як технічно була організована робота з оригіналом? Ваші фахівці поїхали в Бібліотеку імені Врублевських Академії наук Литви?

— Ні, не так. Було використано сучасні технології: литовські друзі виклали електронні копії аркушів Турівського Євангелія у хмарне сховище, і ми завантажили їх зайдти. Все це офіційно — згідно з договором.

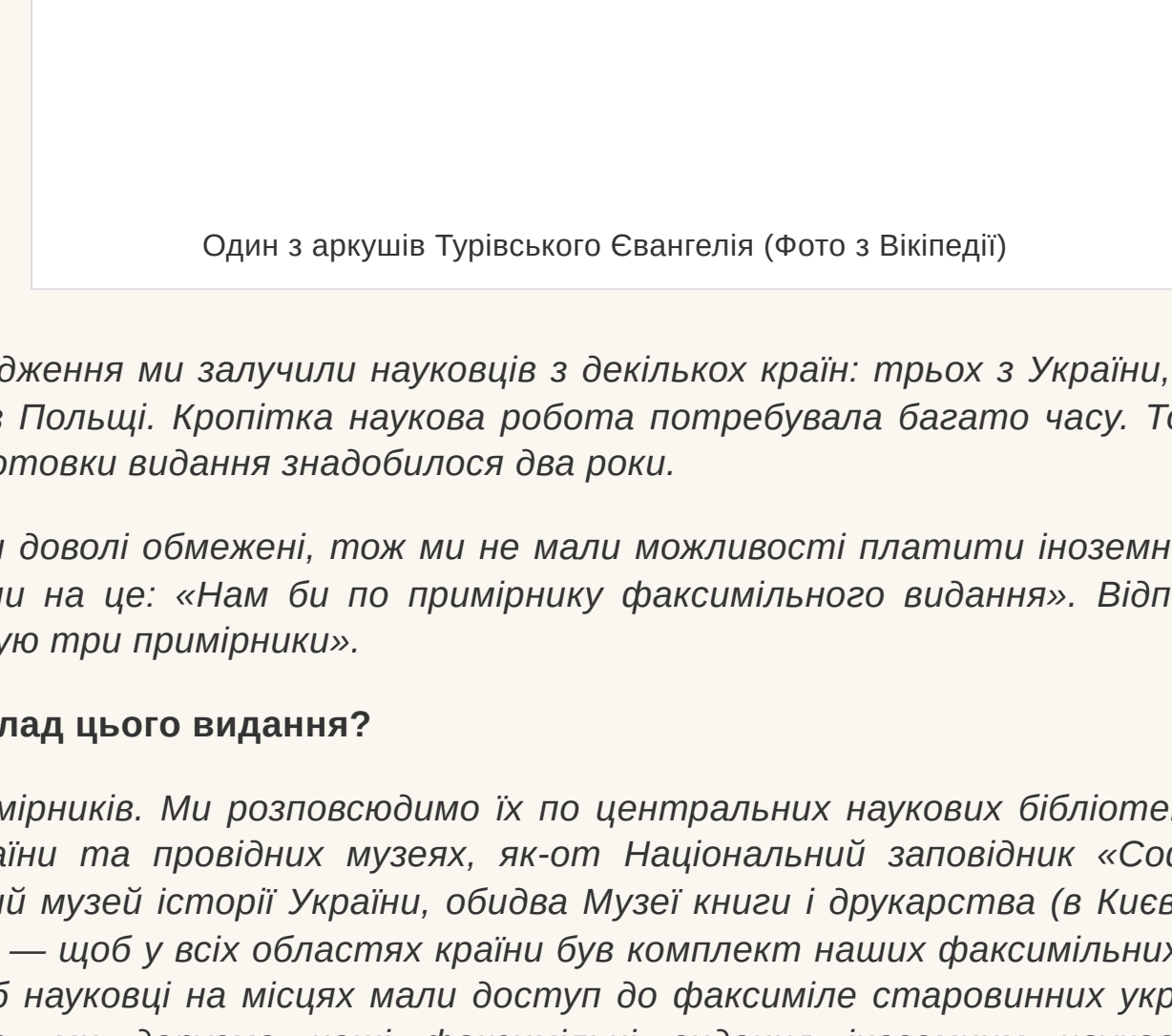
До речі, знаю, що зараз це одна з українських організацій звернулася до Бібліотеки імені Врублевських Академії наук Литви з проханням повернути з іншої старовинної книжки, так для них це вже було не безплатно. Я сказала представникам цієї української організації, що слід було сказати мені та я попросила білоруських друзів. Адже все одно факсиміле видання той книжки буде робити наша видавництво — ми маємо вже чималий досвід, тож завжди ця підготовка факсимільних видань в Україні звертаються до нас.

— Маєте відповідне обладнання?

— Ні, адже у нас не друкарня, в видавництво — ми готуємо книги до друку.

— Скільки тривала робота з підготовки факсимільного видання Турівського Євангелія?

— Два роки. Тут слід сказати, що збереглося тільки десять аркушів рукописної книги, тобто двадцять сторінок. Але це, я б сказала, дорозумні сторінки, адже вони XI століття — часів правління великого князя Ярослава Мудрого.

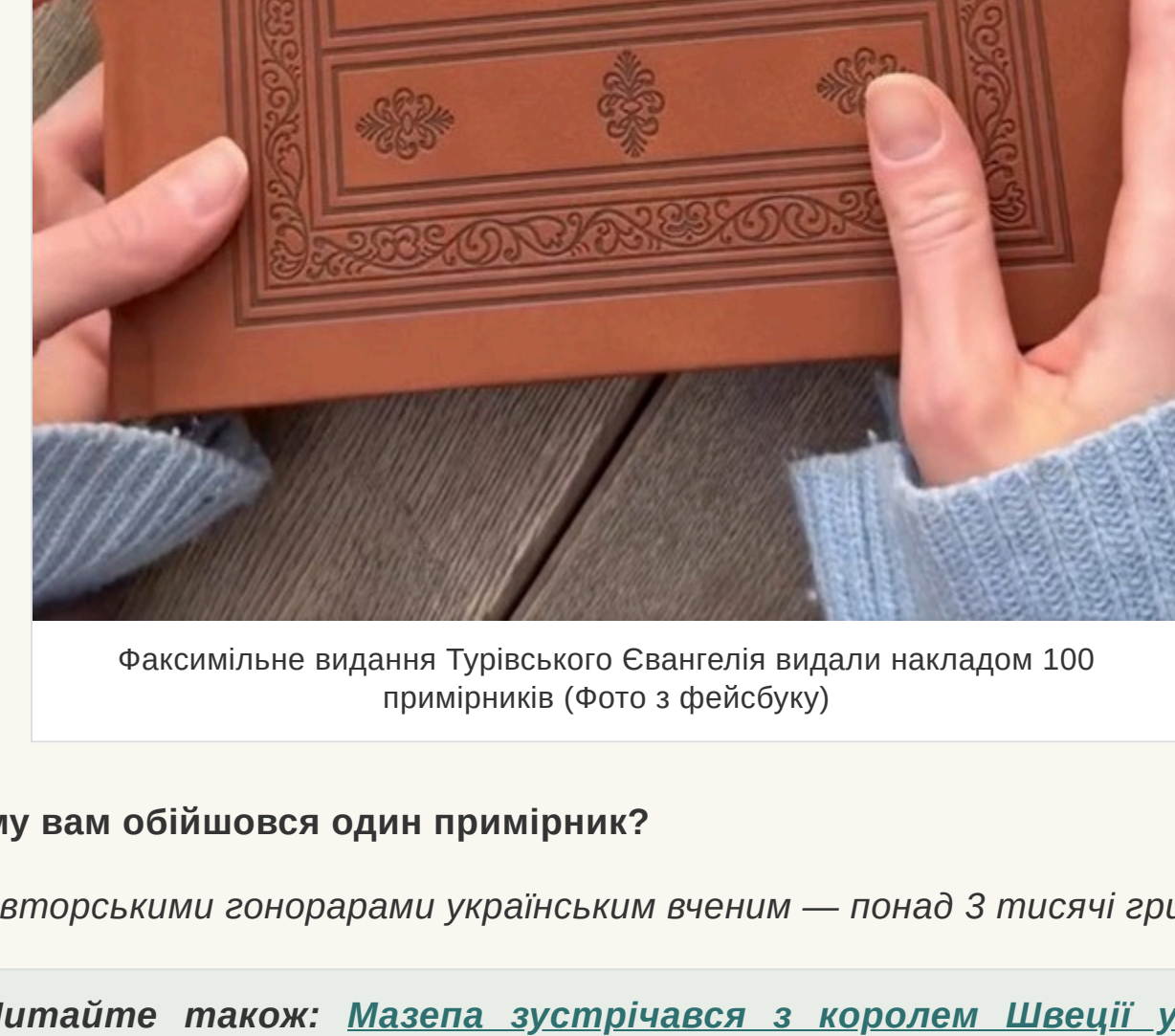
Один з аркушів Турівського Євангелія (Фото з Вікіпедії)

Для їх дослідження ми залучили науковців з декількох країн: трьох з України, двох з Литви та одного з Польщі. Кропітка наукова робота потребувала багатьох годин. Тому й вийшло, що для підготовки видання знадобилося два роки.

Наші кошти доволі обмежені, тож ми не мали можливості платити іноземним науковцям. Вони сказали на це: «Нам би по примірнику факсимільного видання». Відповіла їм: «Так я вам подарую три примірники».

— Який наклад цього видання?

— Сто примірників. Ми розповсюджуємо їх по центральних наукових бібліотеках у кожному регіоні України та провідних музеях, як-от Національний заповідник «Софія Київська», Національний музей історії України, Ободва Музеї книги і друкарства (в Києві і в Сортрозі). Це моя мрія — щоб у всіх областях країни був комплект наших факсимільних видань. Сімс у тому, щоб науковці в місцях мали доступ до факсиміле старовинних українських книг. Окрім того, ми даруємо наш факсимільні видання іноземним науковим центрам, бібліотекам і вченим. До речі, зараз ми завершуємо переклад англійською мовою Турівського Євангелія та його наукового дослідження. Плануємо видати цю книгу у червні-листі.

Факсимільне видання Турівського Євангелія видали наглядом 100 примірників (Фото з фейсбуку)

— В яку суму вам обійшовся один примірник?

— Разом з авторськими гонорарами українським вченим — понад 3 тисячі гривень.

Читайте також: Мазепа зустрічається з королем Швеції у селі, де сталося диво: у Києві відкрилася виставка, експонат якої має до цього причетність

«У Софії Київській існував центр книгописання, і звідси книжки розповсюджувалися по інших містах княжого Русі»

Заступник генерального директора Національного заповідника «Софія Київська» доктор історичних наук В'ячеслав Корнієнко, який взяв участь в дослідженні Турівського Євангелія, розповів.

— Це Євангеліє було створено у великокнязьському скрипторії (слово має латинське походження: scriptor — це писар), який розміщувався у Києві, в Софійському соборі.

Раніше вважалося, що Турівське Євангеліє написано десь в іншому місці. Сказано, в Мінську заявляли, що це білоруська книга. Дехто з науковців трактувало обережно: мовляв, складно довести, що цей манускрипт було написано не в Турові (в цьому білоруському місті його виявили), але водночас важко спростувати, що він створений там.

У 1990-х роках, коли створилися національні держави, почалось дослідження, які мали на меті з'ясувати походження Турівського Євангелія. Тоді навіть російські науковці зазначили, що ця книга має виразні риси шкоти київського скрипторія. При цьому вони зазначили, що невідомо, де саме працював переписувач над Турівським Євангелієм: можливо, в Турові, не виключено, що в якомусь іншому місці. Тобто знову в такі створювалося підґрунтя для заяв про «спільну спадщину».

Важливий момент — оформлення цього Євангелія. Зазвичай стародавні рукописи мають гарне оформлення — в них присутні мініатюри. А в Турівському Євангеліє їх немає. Але там дуже майстерно написані заголовні літери й заставки. Так от, найбільш яскравою софією ми з мистецтвознавцюю Поліною Яницькою знайшли в оформленні спільносу Софійського собору, який був джерелом натхнення для переписувачів книг.

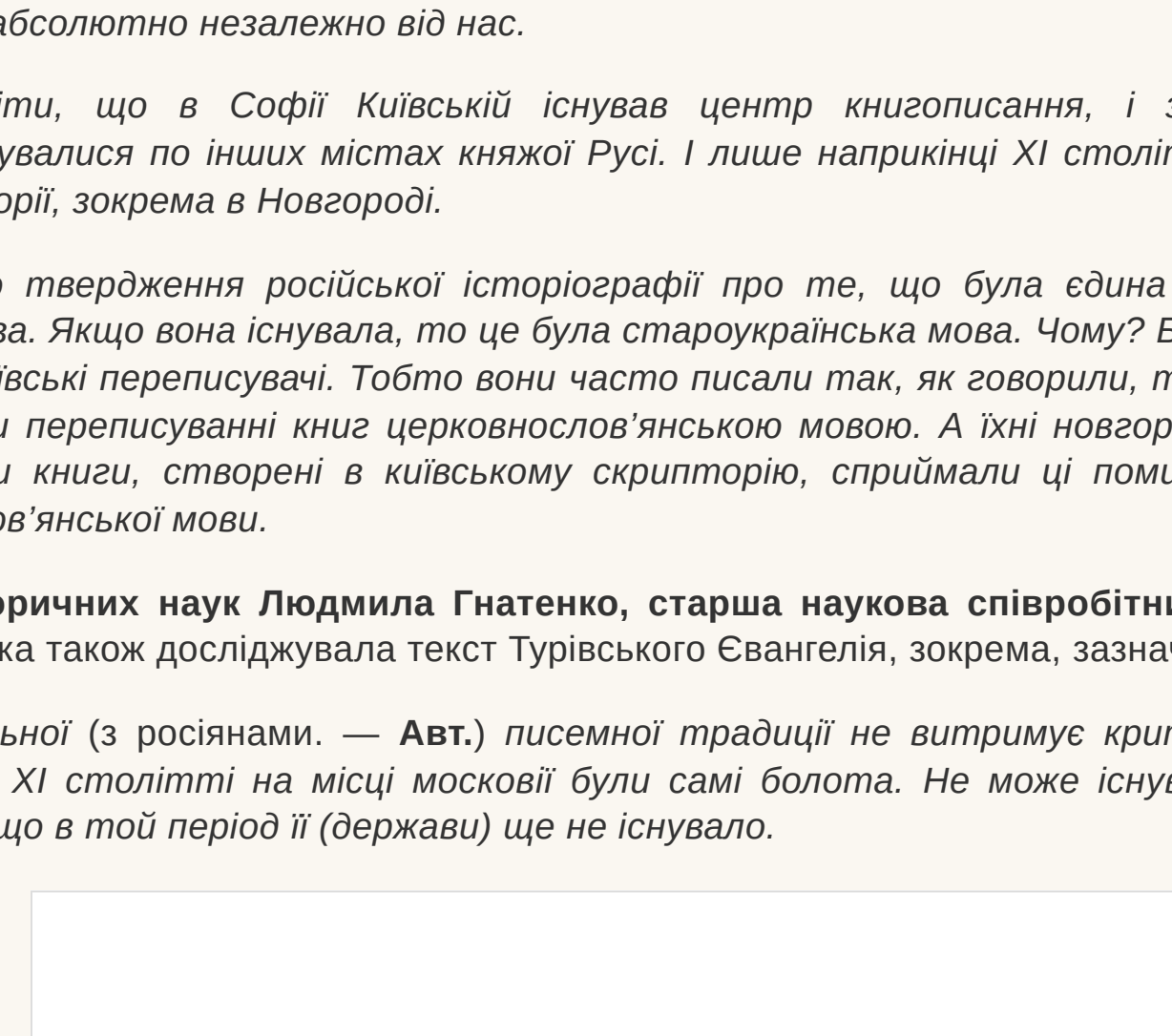
Цей факт разом з українськими мовними особливостями Турівського Євангелія, його досвід науковець Віктор Мусієнко, дали нам підстави зробити висновок, що його створено в Києві, у великокнязьському скрипторії. Слід зазначити, що польська колега, яка вивчала це Євангеліє, знайшла в ньому ознаки української мови. Підкреслило, що вона працювала абсолютно незалежно від нас.

Слід розуміти, що в Софії Київській існував центр книгописання, і звідси книжки розповсюджувалися по інших містах княжого Русі. І лише наприкінці XI століття з'явилися інші скрипторії, зокрема в Новгороді.

Телер цього являється російської історіографії про те, що була одна давньоруська писемна мова. Тоді вона існувала, то це була староруська мова. Чому? Бо мовні норми задавали київські переписувачі. Тобто вони часто писали так, як говорили, тому наробили помилок при переписуванні книг церковнослов'янською мовою. А їхні новгородські колеги, переписуючи книги, створили в київському скрипторії, сприймали ці помилки як норму церковнослов'янської мови.

Доктор історичних наук Людмила Гнатенко, старша наукова співробітниця Інституту рукопису, яка також досліджувала текст Турівського Євангелія, зокрема, зазначила:

— Ідея спільної (з росіянами. — Авт.) писемної традиції не витримує критики, зокрема тому, що у XI столітті на місці московії були самі болота. Не може існувати традиції держави, якщо в той період її (держави) ще не існувало.

Людмила Гнатенко: «Ідея спільної (з росіянами. — Авт.) писемної традиції не витримує критики, зокрема тому, що у XI столітті на місці московії були самі болота» (Фото автора)

Раніше «ФАКТИ» розповідали, як брехня про князя, який побудував Софію Київську, залишалася незрозумілою майже тисячу років.

На фото у заголовку: Ганна Горобець. «Обидва примірники факсимільного видання обійшовся нам у понад три тисячі гривень» (Фото автора)

Читайте нас у Facebook

До змісту розділу Поділитися 0 Поділитися Твітнути

Друкована версія Лист редакторів Покоржитися

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

- Як правильно використовувати капсули для правки помилки
- Газ для укралення різно підозрює: таратор зростає вже цієї осені
- Зелень не зв'язана з чорним тандемом: лайфхак від шеф-кухаря

Новини партнерів

Mapa сайту

- Новини
- Україна
- Політика
- Гроші
- Літці
- Світ
- Пряма лінія
- Бюлетень
- Календар
- Культура
- Шоу-бізнес
- Життя і спорт
- Суспільство
- Стиль життя
- Кіно та рецензії
- Люди та звірі
- Життя і спорт
- 25 років по тому
- Історія сучасності
- Наука та технології
- Крос-важелі
- Фотогалерея
- Погода
- Іменинники дня
- Гороскоп
- Крос-важелі
- Фотогалерея
- Погода

Розквіт | Громадянська | Конфлікти | Привітання і співвітчизні | Правила користування сайтом fakty.ua

Усі права на матеріали сайту зберігаються у відповідності до законодавства України. Матеріали на сайті розміщені «на правах розповсюдження». «Факти» в разі дозволених статистикою збору інформації не несуть відповідальності за зміст розміщених на ньому інформаційно-комерційних запитів.

ІСТОРІЯ СУЧАСНОСТІ

- ПОПУЛЯРНЕ
- Українські пенсіонери не чекають на свої пенсії 40 років: суд постановив скасувати постанову уряду 11 червня 2024 12.54
 - Археологічна сенсація: унікальний шапка та пояс саксонської доби, яким більше 2500 років, знайдені на Більському горіщі 14 червня 2024 12.24
 - «Вона мучить мене вже багато років»: жінка заявила, що її чоловік загинув внаслідок ДТП в США і СРСР: не розкрито через 40 років 12 червня 2024 12.23
 - «Я стріляв по машині з літєрою „Z“, але виявив, що там були цивільні, аби тільки припинили мене катувати»: колишній поліцейський «азовців» налісав януку «Смраць» 13 червня 2024 11.79
 - «Після влучання „Шахед“ з-під завал ми витягли 25 собак і котів»: волонтери спільноти «Білісні краєвни» допомагають постраждалим людям 9 червня 2024 12.24

Погода Києві Київ воносія: тиск: вітер:

Погода на 10 днів від спортк.иа

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ

Головне Євангеліє Софійського собору опинилося у колекції масажистки пугіна: у Києві презентували дисципліну про вивадрення в Україні 15 червня 2024 12.25

Вбивць мав з собою два зображення Петлюри, але спітав: «Він Петлюра?» — після створення відеофайлу розкрито стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР 25 червня 2024 12.24

Мазепа зустрічається з королем Швеції у селі, де сталося диво: у Києві відкрилася виставка, експонат якої має до цього причетність 6 травня 2024 12.53

Плюк одні дискутували, як назвати український парламент, письменники і аристократи за рубль: опублікували оголошення про створення Центральної Ради 25 березня 2024 12.22

Затинили в нірванському Бобо 224 воїни: в Києві показали реліквію, яка дивом збереглася після заплепки битви 22 жовтня 2024 12.23